

ДЕМЧЕНКО В.

Міжвідомча лабораторія моніторингу екосистем Азовського басейну
Інституту морської біології НАН України та Мелітопольського
державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького
Запорізька область, м. Мелітополь, вул. Гетьманська, 20
e-mail: demvik.fish@gmail.com

ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ РИБ В АКВАТОРІЯХ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ

Смарагдова мережа Європи - це ряд територій особливого природоохоронного значення, які мають на меті забезпечити збереження природної фауни, флори та оселищ. Розвиток даної мережі був ініційований в рамках виконання окремих резолюцій Бернської конвенції (1979). Смарагдова мережа має переважно ті самі основи формування, що й НАТУРА 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ.

При оцінці території для включення її до Смарагдової мережі Європи враховується: чи мешкають тут види рослин і тварин, що знаходяться під загрозою зникнення, чи представляє вона собою важливий пункт зупинки на шляхах міграції тварин чи птахів, чи відрізняється високим рівнем біорізноманіття, чи зустрічається тут унікальне оселище.

Роботи з розробки Смарагдової мережі в Україні здійснюються з 2009 року благодійною організацією «Інтерекоцентр» в рамках виконання спільної програми між Європейським Союзом та Радою Європи щодо Підготовки Смарагдової мережі природоохоронних об'єктів.

Станом на початок 2016 року в Україні визначено 194 смарагдові об'єкти. В даних об'єктах відмічається мешкання 25 видів риб з переліку видів Смарагдової мережі. Включення до переліку перспективних територій здійснювалося з врахування заповідного статусу, великих водних об'єктів, вивченості територій та ін.

Аналізуючи видовий склад риб територій слід зазначити, що найбільш поширеними є щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*), в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*). Це пов'язано з їх біологією і толерантністю до екологічних умов. Слід зазначити, що вони відмічаються більш ніж у 60 % територій (рис. 1).

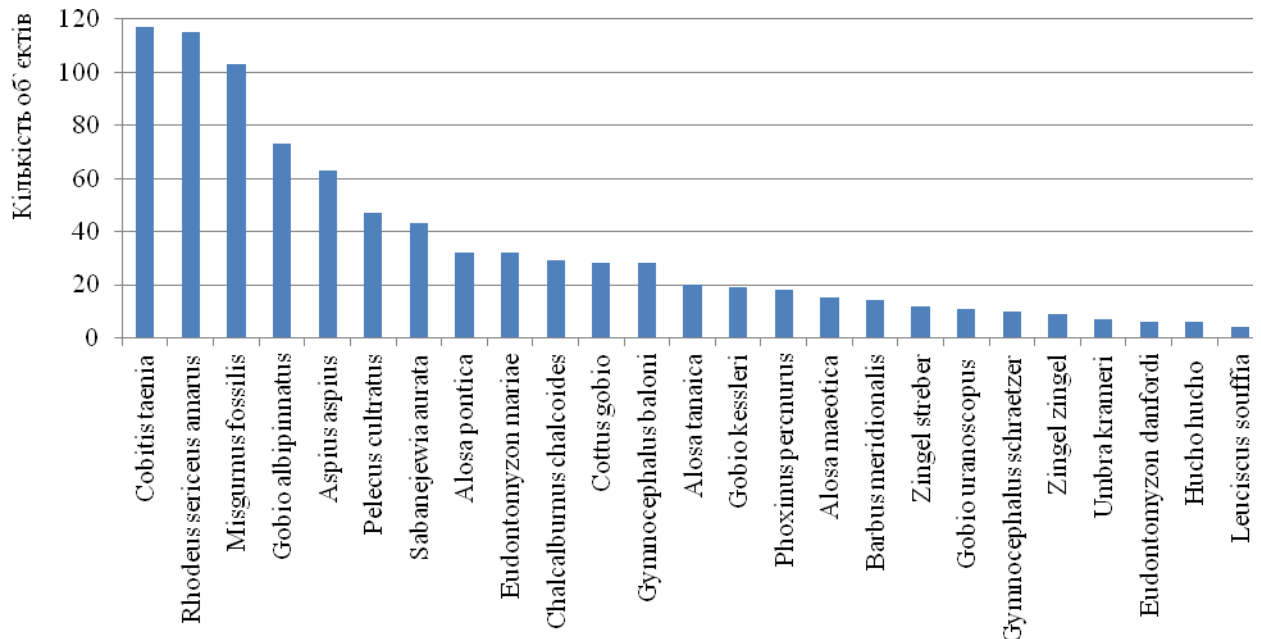

Рис. 1. Представленість видів в межах територій Смарагдової мережі України

Досить рідкісними видами в об'єктах Смарагдової мережі є ендемічні види, які вузько локалізовані в окремих річкових басейнах. Передусім це *Zingel zingel*, *Umbra krameri*, *Eudontomyzon danfordi*, *Hucho hucho*, *Leuciscus souffia*. Дані види відмічаються в 5-6 територіях Смарагдової мережі.

Аналізуючи цінність територій для риб слід зазначити, що значна їх кількість досить добре представлена видами Смарагдової мережі. Лідером є Дунайський біосферний заповідник, який налічує 19 видів риб. Такий високий показник пов'язаний з різноманіттям

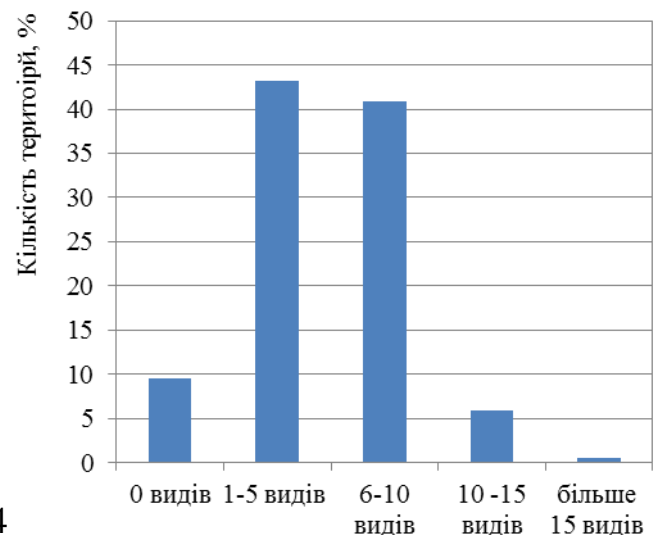

Рис. 2. Представленість кількості видів риб в межах територій.

екологічних умов в межах заповідника – це і морські акваторії, потужна дельтова система та внутрішні озера. Також для р. Дунай характерний високий ендемізм видів риб.

Більше 40 % територій представлені 6-10 видами. До їх переліку входять як прісноводні, так і морські акваторії. 16 територій Смарагдової мережі не представлені видами риб, оскільки в їх ландшафтній структурі відсутні водні об'єкти (рис. 2).

Слід зазначити на необхідності подальших робіт, які будуть спрямовані на формування цілісної мережі Смарагдових об'єктів в Україні. Перспективними територіями для цього можуть стати іхтіологічні заказники як загального, так і місцевого значення. Окрім того, для якісної системи оцінки чисельності видів риб в межах перспективних територій є необхідність уніфікації іхтіологічних методів досліджень.

Demchenko V.

*Interdepartmental Laboratory of the Azov Sea Basin Ecosystems Monitoring
of the Institute of Marine Biology NAS of Ukraine and Melitopol State
Pedagogical University named after B. Khmelnytsky
e-mail: demvik.fish@gmail.com*

FISH REPRESENTATION IN WATERS OF EMERALD NETWORK IN UKRAINE

In Ukraine as at 2016 year 194 valuable Emerald objects were identified. Within their water areas 25 species from the Emerald network list were found. The most typical were three species - *Cobitis taenia*, *Rhodeus sericeus amarus* and *Misgurnus fossilis*. More than 40 % of territory was presented by 6-10 species. To these territories includes both freshwater and marine water areas.